



Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»

Юридичний факультет

Кафедра кримінального права, кримінології, цивільного та господарського права

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан юридичного факультету



С.В. Матвеев

РОБОЧА ПРОГРАМА
ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Стаття I. (назва навчальної дисципліни)

підготовки перший (бакалаврський) рівень
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 08 «Право»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 081 «Право»
(код і найменування спеціальності)

освітньо-професійної програми «Право»
(найменування освітньої програми)

тип дисципліни дисципліна професійної підготовки

2020 рік

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми



_____ І.В.Шаповалова
(підпис) (прізвище, ініціали)

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою кримінального права,
кримінології, цивільного та господарського
права протокол № 1
від «28»серпня 2020 року

Завідувач кафедри



І.В. Шаповалова

Викладач: Полішко Наталія Леонідівна, старший викладач кафедри кримінального права, кримінології, цивільного та господарського права

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська.

Статус дисципліни: обов'язкова

Передумови вивчення навчальної дисципліни: Вивчення дисципліни повинне базуватись на знаннях, отриманих здобувачами вищої освіти під час опанування ними фундаментальних положень теорії права та інших суміжних правових дисциплін і курсів, з урахуванням останніх досягнень науки, практики, у тому числі судової, застосування Конституції України, інших нормативно-правових актів, виявлених проблем кодифікації законодавства України, міжнародного передового досвіду правового регулювання суспільної діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право України» є сукупність майнових та особистих немайнових відносин, які складаються переважно у сфері державного управління, а також узагальнення змін практичної діяльності органів держави.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин (загальний обсяг) 5 кредити ECTS

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення цивільного процесуального права є засвоєння студентами норм права, які регулюють різноманітні форми захисту прав і законних інтересів як фізичних, так і юридичних осіб, а також роль судової влади в Україні, акцентуючи на те, що вивчення відбувається в умовах становлення нового Цивільного процесуального кодексу України, який набрав чинності 1 вересня 2005 р.

Головним завданням дисципліни є формування світогляду і знань майбутніх правознавців, суддів, прокурорів, адвокатів, нотаріусів та ін.

Значна роль у вивченні цивільного процесуального права України відводиться самостійній роботі студентів. Перевірка знань студентів, якість їх самостійної роботи відбувається на семінарських та практичних заняттях.

Специфіка практичних занять з цивільного процесуального права полягає в тому, що на семінарах (практичних заняттях) значна увага зосереджується не тільки на усній перевірці знань, вирішенні практичних завдань, але й письмовому виконанні завдань щодо написання деяких процесуальних документів.

У процесі самостійної підготовки до семінарських та практичних занять студенти повинні поглиблено вивчати рекомендовану літературу, тексти нормативно-правових актів і в першу чергу тексти законів України, а також постанови Пленуму Верховного Суду України.

Навчальний курс розкриває поняття про предмет цивільного процесуального права, його систему, принципи цивільного процесуального права, суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин, представництво, процесуальні строки і судові витрати, докази і доказування, підвідомчість і підсудність цивільних справ. Одночасно висвітлюються питання, пов'язані з провадженням у судах першої, апеляційної та касаційної інстанцій, порядком розгляду справ, що виникають з справ, окремого провадження та виконання судових постанов.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Міжнародне право» забезпечує набуття здобувачами освіти **компетентностей:**

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
 ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
 ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
 ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
 ЗК9. Здатність працювати в команді

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

- СК 4 Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини. СК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
 СК8 Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
 СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
 СК 12 Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правови

Програмні результати навчання

- ПР1 Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.
 ПР6 Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.
 ПР9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.
 ПР 11 Володіти базовими навичками риторики.
 ПР 17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи
 ПР19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.
 ПР 22 Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	се м	п з	ін д	с.р		л	сем	пз	ін д	с.р
ТЕМА 1. Поняття, завдання і джерела цивільного процесуального права України	6	2	-	-	-	4	6	-	-	-	-	6
ТЕМА 2. Принципи цивільного процесуального права	6	2	-	-	-	4	6	-	-	-	-	6
ТЕМА 3. Цивільні процесуальні правовідносини	6	2	-	-	-	4	6	-	-	-	-	6
ТЕМА 4. Сторони в цивільному процесі	6	2	-	-	-	4	6	-	-	-	-	6
ТЕМА 5. Треті особи в цивільному процесі	6	2	-	-	-	4	6	-	-	-	-	6

ТЕМА 6. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб	6	2	1			3	6	-	-			6
ТЕМА 7. Представництво в цивільному процесі	6	2	1	-	-	3	6	-	-	-		6
ТЕМА 8. Інші учасники цивільного процесу	6	2	1	-	-	3	6	-	-	-		6
ТЕМА 9. Цивільні процесуальні строки	6	2	1	-	-	3	6	1	-	-		5
ТЕМА 10. Витрати по провадженню цивільних справ. Санкції цивільного процесуального права	6	2	1	-	-	3	6	1	-	-		5
ТЕМА 11. Підвідомчість і підсудність цивільних справ	6	2	1	-	-	3	6	1	-	-	-	5
ТЕМА 12. Докази і доказування в цивільному процесі	6	2	1	-	-	3	6	1	-	-	-	5
ТЕМА 13. Наказне провадження	6	2	1	-	-	3	6	1	-	-	-	5
ТЕМА 14. Відкриття провадження у цивільній справі	6	2	1	-	-	3	6	1	1	-	-	4
ТЕМА 15. Провадження у справах до судового розгляду	6	2	1	-	-	3	6	1	-	-	-	5
ТЕМА 16. Судовий розгляд цивільних справ	6	2	1	-	-	3	6	1	-	-	-	5
ТЕМА 17. Постанови суду першої інстанції	6	2	1	-	-	3	6	1	-	-	-	5
ТЕМА 18. Заочний розгляд цивільної справи	6	2	1	-	-	3	6	1	1	-	-	4
ТЕМА 19. Окреме провадження	6	2	1	-	-	3	6	1	1	-	-	4
ТЕМА 20. Апеляційне провадження	6	2	1	-	-	3	6	1	1	-	-	4
ТЕМА 21. Касаційне провадження	6	3	1	-	-	2	6	1	-	-	-	5
ТЕМА 22. Провадження по перегляду в зв'язку з винятковими обставинами і нововиявленими обставинами	6	3	1	-	-	2	6	1	-	-	-	5
ТЕМА 23. Звернення судових рішень до виконання	6	2	1	-	-	3	6	-	-	-	-	6
ТЕМА 24. Міжнародний цивільний процес	6	2	1	-	-	3	6	-	-	-	-	6
ТЕМА 25. Відновлення втраченого судового провадження	6	2	1	-	-	3	6	-	-	-	-	6
Усього годин	150	52	20	-	-	78	150	14	4	-	-	132

5. Зміст програми навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Поняття, завдання і джерела цивільного процесуального права України

Способи захисту майнових і немайнових прав. Поняття цивільного процесуального права, його предмет, метод і система. Співвідношення цивільного процесуального права з іншими галузями права.

Позасудові процесуальні форми захисту прав і законних інтересів громадян та юридичних осіб. Поняття цивільного судочинства і його стадії. Види проваджень у цивільному судочинстві.

Джерела цивільного процесуального права. Межі дії цивільного процесуального закону. Сутність і значення цивільної процесуальної форми.

Наука цивільного процесуального права.

ТЕМА 2. Принципи цивільного процесуального права

Поняття та значення принципів цивільного процесуального права. Система принципів цивільного процесуального права та їх класифікація.

Загальноправові принципи. Міжгалузеві принципи. Галузеві принципи. Принципи, закріплені Конституцією України і законодавством про судочинство.

ТЕМА 3. Цивільні процесуальні правовідносини

Поняття цивільних процесуальних правовідносин. Передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин. Елементи цивільних процесуальних правовідносин. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин. Класифікація суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин.

Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин, його правове становище і роль у цивільному процесі. Склад суду. Підстави для відводу суддів. Заборона повторної участі судді в розгляді справи. Заяви про відвід. Порядок вирішення заявленого відводу. Наслідки задоволення заяви про відвід.

Особи, які беруть участь у справі, їх правове становище.

Об'єкт і зміст цивільних процесуальних правовідносин.

ТЕМА 4. Сторони в цивільному процесі

Поняття сторін у цивільному процесі. Права та обов'язки сторін.

Процесуальна співучасть, її мета та види. Необхідна та факультативна співучасть. Процесуальні права і обов'язки співучасників.

Неналежна сторона та порядок її заміни.

Поняття і підстави процесуального правонаступництва. Порядок вступу в процес по справі правонаступника і його правове становище. Відмінність заміни осіб у процесі у порядку правонаступництва від заміни осіб у порядку заміни неналежної сторони.

ТЕМА 5. Треті особи в цивільному процесі

Поняття і види третіх осіб.

Треті особи, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору. Підстави і процесуальний порядок вступу їх в процес. Процесуальні права і обов'язки третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору.

Треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору. Підстави і процесуальний порядок вступу їх в процес. Процесуальні права і обов'язки третіх осіб, які не заявляють самостійні вимоги на предмет спору. Участь третіх осіб у трудових справах.

ТЕМА 6. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб

Завдання участі у цивільному процесі органів прокуратури, органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інших осіб, яким за законом надано право захищати права і свободи інших осіб. Підстави та форми участі органів прокуратури, органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інших осіб, яким за законом надано право захищати права і свободи інших осіб.

Відмінність участі прокурора, органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інших осіб, яким за законом надано право захищати права і свободи інших осіб від участі сторін у цивільному процесі.

Порядок порушення цивільної справи прокурором, органами державної влади та місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами на захист прав і свобод інших осіб.

Участь прокурора, органів державної влади та органів місцевого самоврядування в процесі з метою здійснення покладених на них обов'язків.

Процесуальні права прокурора, органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інших осіб, яким законом надано право захищати права і свободи інших осіб.

ТЕМА 7. Представництво в цивільному процесі

Поняття і значення представництва в цивільному процесі.

Види представництва, умови його здійснення. Добровільне представництво в суді. Законне представництво в суді. Процесуально правове становище представника в цивільному процесі.

Особи, які можуть бути представниками в суді. Документи, що стверджують повноваження представників. Оформлення довіреності на ведення справи в суді.

Відповідальність представників за несумлінне ведення справи.

ТЕМА 8. Інші учасники цивільного процесу

Особи, які здійснюють організаційно-технічне забезпечення цивільного процесу: секретар судового засідання; судовий розпорядник. Їх повноваження.

Особи, які сприяють розгляду і вирішень справи по суті: свідок; експерт; спеціаліст. Їх права та обов'язки.

ТЕМА 9. Цивільні процесуальні строки

Поняття і значення процесуальних строків. Види процесуальних строків.

Наслідки пропуску процесуальних строків.

Обчислення процесуальних строків. Зупинення, продовження та поновлення процесуальних строків.

ТЕМА 10. Витрати по провадженню цивільних справ. Санкції цивільного процесуального права

Поняття, значення та види витрат. Судовий збір. Витрати, пов'язані з розглядом справи в суді. Визначення ціни позову та судових витрат. Розподіл судових витрат між сторонами.

Поняття, види і функції санкцій цивільного процесуального права. Заходи процесуального примусу. Відшкодування майнових збитків.

ТЕМА 11. Підвідомчість і підсудність цивільних справ

Поняття і види підвідомчості. Загальні правила підвідомчості цивільних справ суду. Підвідомчість позовних справ; справ окремого провадження. Підвідомчість цивільних справ третейським судам.

Поняття і значення підсудності. Види підсудності. Родова підсудність цивільних справ. Територіальна підсудність цивільних справ. Загальна територіальна підсудність. Альтернативна підсудність. Договірна підсудність. Підсудність кількох пов'язаних між собою справ. Виключна підсудність. Наслідки порушення правил підсудності. Передача справи з одного суду до іншого. Недопустимість суперечок про підсудність.

ТЕМА 12. Докази і доказування в цивільному процесі

Поняття і мета доказування в цивільному процесі. Межі доказування в цивільному процесі. Предмет доказування.

Поняття і види доказів у цивільній справі. Фактичні дані і засоби доказування у конкретних цивільних справах. Обставини, які не підлягають доказуванню. Розподіл між сторонами обов'язків по доказуванню. Роль суду в доказовій діяльності.

Належність доказів і допустимість засобів доказування. Оцінка доказів.

Види засобів доказування. Пояснення сторін і третіх осіб. Показання свідків, процесуальний порядок їх допиту, права і обов'язки свідків. Письмові докази, їх види, порядок витребування. Судові доручення.

Речові докази. Порядок їх подання і зберігання. Огляд на місці. Висновки експертів.

Підстави для проведення та порядок проведення експертизи. Процесуальні права і обов'язки експерта. Висновок експерта. Додаткова і повторна експертиза.

Забезпечення доказів.

ТЕМА 13. Наказне провадження

Поняття судового наказу і умови, необхідні для його видачі. Порядок видачі судового наказу. Законна сила судового наказу.

ТЕМА 14. Відкриття провадження у цивільній справі

Позов - процесуальний засіб реалізації права на відкриття провадження у цивільній справі у суді. Поняття позову та його елементи. Види позовів. Право на пред'явлення позову і порядок його реалізації.

Зміст і форма позовної заяви. Подання копій позовної заяви та доданих до неї документів. Наслідки подання позовної заяви, що не відповідає вимогам закону. Об'єднання та роз'єднання позовів.

Зустрічний позов. Пред'явлення зустрічного позову. Умови прийняття судом зустрічного позову. Зміст зустрічної позовної заяви.

Підстави та способи забезпечення позову. Розгляд заяви про забезпечення позову. Відповідальність за порушення заходів по забезпеченню позову. Зміна способу забезпечення позову та скасування забезпечення позову. Виконання та оскарження ухвал про забезпечення позову.

ТЕМА 15. Провадження у справах до судового розгляду

Попереднє судове засідання. Його мета, зміст і строк проведення. Підготовка справи до розгляду.

Призначення справи до розгляду.

Судові виклики і повідомлення.

Строки розгляду справ.

ТЕМА 16. Судовий розгляд цивільних справ

Поняття і значення стадії судового розгляду цивільних справ. Судове засідання - процесуальна форма судового розгляду. Складові частини судового засідання та їх зміст. Права і обов'язки головуєчого, обов'язки присутніх в залі судового засідання, заходи щодо порушників порядку в судовому засіданні. Відкриття судового засідання та порядок

його ведення, порядок допиту свідків, дослідження доказів, судові дебати, поновлення розгляду справи по суті. Ускладнення в процесі судового розгляду цивільних справ. Підстави відкладення розгляду справи.

Обов'язкове та факультативне зупинення провадження в справі. Строк, на який зупиняється провадження в справі. Відновлення провадження в справі.

Підстави закриття провадження в справі. Наслідки закриття провадження в справі.

Підстави залишення заяви без розгляду. Наслідки залишення заяви без розгляду.

Фіксування цивільного процесу, зауваження на технічний запис та журнал судового засідання.

ТЕМА 17. Постанови суду першої інстанції

Поняття і види судових постанов. Законність і обґрунтованість рішення суду. Питання, які вирішує суд при ухваленні рішення. Зміст рішення. Поняття законної сили, значення і правові наслідки законної сили рішення суду. Умови набрання чинності рішенням суду.

Об'єктивні та суб'єктивні межі законної сили судового рішення. Порядок постановлення рішення. Визначення порядку і строку виконання рішення. Проголошення рішення.

Вимоги, яким має задовольняти рішення. Засоби усунення недоліків рішення судом, який його постановив. виправлення опісок і явних арифметичних помилок у рішенні. Додаткове рішення. Роз'яснення рішення. Ухвали суду першої інстанції.

Негайне виконання, відстрочка і розстрочка виконання рішення.

ТЕМА 18. Заочний розгляд цивільної справи

Поняття та особливості заочного розгляду цивільної справи.

Заочне рішення та його перегляд.

ТЕМА 19. Окреме провадження

Юридична природа окремого провадження. Особи, які беруть участь у справах окремого провадження.

Процесуальний порядок розгляду справ окремого провадження.

Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи. Надання неповнолітній особі, повної цивільної дієздатності.

Визнання фізичної особи безвісно відсутньою чи оголошення її померлою. Усиновлення. Встановлення фактів, що мають юридичне значення. Відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі.

Передача безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність. Визнання спадщини відумерлою. Надання особі психіатричної допомоги в примусовому порядку. Обов'язкова госпіталізація до протитуберкульозного закладу. Розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб. Надання права на шлюб про розірвання шлюбу і поновлення шлюбу, встановлення режиму окремого проживання подружжя.

ТЕМА 20. Апеляційне провадження

Суть, поняття, значення, завдання апеляційного оскардження.

Об'єкти апеляційного оскарження. Суб'єкти апеляційного оскарження. Строки і порядок апеляційного оскарження.

Підготовка справи до апеляційного розгляду. Розгляд справи апеляційною інстанцією.

Повноваження апеляційної інстанції. Межі розгляду справи.

Підстави для скасування чи зміни рішення або ухвали суду першої інстанції.
Ухвали і рішення апеляційної інстанції. Їх зміст і порядок постановлення.

ТЕМА 21. Касаційне провадження

Суть і значення касаційного оскарження.

Суб'єкти касаційного оскарження. Порядок і касаційного оскарження.

Підготовка справи до розгляду. Порядок розгляду справи касаційною інстанцією.

Повноваження суду касаційної інстанції. Межі розгляду справи.

Підстави для скасування або зміни рішення і ухвали суду в касаційному порядку.

Ухвала та рішення касаційної інстанції. Їх зміст і порядок постановлення.

ТЕМА 22. Провадження по перегляду в зв'язку з винятковими обставинами і нововиявленими обставинами

Суть і значення перегляду у зв'язку з нововиявленими і винятковими обставинами судових рішень і ухвал, що набрали законної сили.

Підстави перегляду судових рішень і ухвал за винятковими обставинами.

Порядок перегляду судових рішень і ухвал у зв'язку з винятковими обставинами.

Підстави для перегляду в зв'язку з нововиявленими обставинами судових рішень і ухвал суду. Процесуальний порядок розгляду заяв і подань про перегляд судових рішень і ухвал у зв'язку з нововиявленими обставинами.

ТЕМА 23. Звернення судових рішень до виконання

Поняття і значення стадії звернення судових рішень до виконання.

Рішення, які звертаються до примусового виконання. Виконавчі документи. Повноваження суду в процесі виконання судових рішень. Судовий контроль за виконанням судових рішень.

ТЕМА 24. Міжнародний цивільний процес

Поняття міжнародного цивільного процесуального права. Джерела міжнародного цивільного процесуального права. Правове становище іноземних осіб у цивільному процесі. Підсудність цивільних справ за участю іноземного елемента. Підготовка до судового розгляду та розгляд справи за участю іноземного елемента. Визнання і виконання в Україні рішень іноземних судів.

ТЕМА 25. Відновлення втраченого судового провадження

Відкриття справи про відновлення втраченого судового провадження.

Розгляд справи про відновлення втраченого судового провадження.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна	Заочна
1	ТЕМА 1. Поняття, завдання і джерела цивільного процесуального права України	6	-
2	ТЕМА 2. Принципи цивільного процесуального права	6	-
3	ТЕМА 3. Цивільні процесуальні правовідносини	6	-
4	ТЕМА 4. Сторони в цивільному процесі	6	-
5	ТЕМА 5. Треті особи в цивільному процесі	6	-
6	ТЕМА 6. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб	6	-
7	ТЕМА 7. Представництво в цивільному процесі	6	-
8	ТЕМА 8. Інші учасники цивільного процесу	6	-

9	ТЕМА 9. Цивільні процесуальні строки	6	1
10	ТЕМА 10. Витрати по провадженню цивільних справ. Санкції цивільного процесуального права	6	1
11	ТЕМА 11. Підвідомчість і підсудність цивільних справ	6	1
12	ТЕМА 12. Докази і доказування в цивільному процесі	6	1
13	ТЕМА 13. Наказне провадження	6	1
14	ТЕМА 14. Відкриття провадження у цивільній справі	6	1
15	ТЕМА 15. Провадження у справах до судового розгляду	6	1
16	ТЕМА 16. Судовий розгляд цивільних справ	6	1
17	ТЕМА 17. Постанови суду першої інстанції	6	1
18	ТЕМА 18. Заочний розгляд цивільної справи	6	1
19	ТЕМА 19. Окреме провадження	6	1
20	ТЕМА 20. Апеляційне провадження	6	1
21	ТЕМА 21. Касаційне провадження	6	1
22	ТЕМА 22. Провадження по перегляду в зв'язку з винятковими обставинами і нововиявленими обставинами	6	1
23	ТЕМА 23. Звернення судових рішень до виконання	6	-
24	ТЕМА 24. Міжнародний цивільний процес	6	-
25	ТЕМА 25. Відновлення втраченого судового провадження	6	-
Усього годин		52	14

7. Теми практичних занять
Не передбачено навчальним планом

8. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна	Заочна
1	ТЕМА 1. Поняття, завдання і джерела цивільного процесуального права України	-	-
2	ТЕМА 2. Принципи цивільного процесуального права	-	-
3	ТЕМА 3. Цивільні процесуальні правовідносини	-	-
4	ТЕМА 4. Сторони в цивільному процесі	-	-
5	ТЕМА 5. Треті особи в цивільному процесі	-	-
6	ТЕМА 6. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб	1	-
7	ТЕМА 7. Представництво в цивільному процесі	1	-
8	ТЕМА 8. Інші учасники цивільного процесу	1	-
9	ТЕМА 9. Цивільні процесуальні строки	1	-
10	ТЕМА 10. Витрати по провадженню цивільних справ. Санкції цивільного процесуального права	1	-
11	ТЕМА 11. Підвідомчість і підсудність цивільних справ	1	-
12	ТЕМА 12. Докази і доказування в цивільному процесі	1	-
13	ТЕМА 13. Наказне провадження	1	-
14	ТЕМА 14. Відкриття провадження у цивільній справі	1	1
15	ТЕМА 15. Провадження у справах до судового розгляду	1	-
16	ТЕМА 16. Судовий розгляд цивільних справ	1	-
17	ТЕМА 17. Постанови суду першої інстанції	1	-
18	ТЕМА 18. Заочний розгляд цивільної справи	1	1
19	ТЕМА 19. Окреме провадження	1	1
20	ТЕМА 20. Апеляційне провадження	1	1

21	ТЕМА 21. Касаційне провадження	1	-
22	ТЕМА 22. Провадження по перегляду в зв'язку з винятковими обставинами і нововиявленими обставинами	1	-
23	ТЕМА 23. Звернення судових рішень до виконання	1	-
24	ТЕМА 24. Міжнародний цивільний процес	1	-
25	ТЕМА 25. Відновлення втраченого судового провадження	1	-
Усього годин		20	4

Тема 1. Поняття, завдання і джерела цивільного процесуального права України

1. Способи і форми захисту цивільних прав громадян і організацій.
2. Поняття цивільного процесуального права, його значення, предмет, метод, функції і система регулювання цивільного процесуального права.
3. Джерела цивільного процесуального права і межі його дії.
4. Поняття цивільного процесу, види проваджень і стадії.

Тема 2. Принципи цивільного процесуального права

1. Поняття принципів цивільного процесуального права та їх значення.
2. Система принципів і їх класифікація.
3. Загальноправові принципи. Міжгалузеві принципи. Галузеві принципи.
4. Принципи, закріплені Конституцією України.
5. Принципи, закріплені законодавством про судочинство.

Тема 3. Цивільні процесуальні правовідносини

1. Поняття цивільних процесуальних правовідносин.
2. Підстави і передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин.
3. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин.
4. Зміст цивільних процесуальних правовідносин.
5. Об'єкт цивільних процесуальних правовідносин.

Тема 4. Сторони в цивільному процесі

1. Поняття сторін у цивільному процесі. Процесуальні права і обов'язки сторін у цивільному процесі.
2. Процесуальна співучасть.
3. Заміна неналежної сторони.
4. Процесуальне правонаступництво.

Тема 5. Треті особи у цивільному процесі

1. Поняття і види третіх осіб.
2. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору.
3. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору.

Тема 6. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб

1. Завдання органів прокуратури у цивільному процесі.
2. Підстави участі органів прокуратури у цивільному процесі. Процесуальні форми і види участі.
3. Цивільна процесуальна правосуб'єктність прокурора.
4. Мета, підстави і процесуальні форми участі у цивільному процесі органів державної влади, органів місцевого самоврядування та осіб, яким надано законом право захищати права, свободи та інтереси інших осіб.
5. Цивільна процесуальна правосуб'єктність органів державної влади, органів місцевого самоврядування та осіб, яким надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб.

Тема 7. Представництво у цивільному процесі

1. Поняття та значення представництва у цивільному процесі.
2. Види представництва та умови його здійснення.
3. Процесуальні права і обов'язки представника в цивільному процесі.

Тема 8. Інші учасники цивільного процесу

1. Особи, які здійснюють організаційно-технічне забезпечення цивільного процесу.
2. Особи, які сприяють розгляду і вирішенню справи.

Тема 9. Цивільні процесуальні строки

1. Поняття, значення та види процесуальних строків.
2. Обчислення процесуальних строків.
3. Продовження, поновлення і зупинення процесуальних строків.

Тема 10. Витрати по провадженню цивільних справ. Санкції цивільного процесуального права

1. Поняття, види витрат та їх значення.
2. Судовий збір.
3. Витрати, пов'язані з розглядом справи у суді.
4. Розподіл судових витрат між сторонами.
5. Поняття, види і функції санкцій цивільного процесуального права.
6. Заходи процесуального примусу.
7. Відшкодування майнових збитків.

Тема 11. Підвідомчість і підсудність цивільних справ

1. Поняття і види підвідомчості.
2. Загальні правила визначення підвідомчості цивільних справ суду.
3. Підвідомчість позовних справ і справ окремого провадження.
4. Поняття і види підсудності.
5. Наслідки порушення правил про підсудність. Зміна підсудності.

Тема 12. Докази і доказування в цивільному процесі

1. Поняття доказування та його мета.
2. Поняття і види доказів.
3. Предмет доказування. Факти, що не потребують доказування.
4. Належність доказів і допустимість засобів доказування.
5. Засоби доказування:
 - Пояснення сторін та третіх осіб.
 - Письмові докази.
 - Речові докази.
 - Висновки експертів.
 - Звуко- і відеозаписи.
 - Забезпечення доказів.
6. Оцінка судових доказів.

Тема 13. Наказне провадження

1. Поняття судового наказу і умови, необхідні для його видачі.
2. Заява про видачу судового наказу.
3. Розгляд справи у порядку наказного провадження.
4. Судовий наказ. Законна сила судового наказу.

Тема 14. Відкриття провадження у цивільній справі

1. Позов - процесуальний засіб реалізації права на відкриття позовного провадження у суді. Значення позовного провадження.
2. Право на позов. Право на пред'явлення позову і процесуальний порядок його реалізації.
3. Поняття позову, його елементи та види позовів.
4. Позовна заява, її форма і зміст.
5. Зміни у позовному спорі.

6. Забезпечення позову.
7. Способи захисту відповідача від заявленого позову.

Тема 15. Провадження у справі до судового розгляду

1. Попереднє судове засідання, порядок його проведення, питання, що вирішуються у засіданні
2. Підготовка справи до судового розгляду: поняття підготовки, мета завдання та значення.
3. Судові виклики та повідомлення.

Тема 16. Судовий розгляд цивільних справ

1. Поняття і значення стадії судового розгляду цивільних справ.
2. Судове засідання - процесуальна форма судового розгляду.
3. Процесуальний порядок судового розгляду.
4. Зупинення провадження по справі.
5. Ускладнення у ході судового розгляду:
 - відкладення розгляду;
 - закриття провадження в справі;
 - залишення заяви без розгляду;
6. Фіксування судового процесу та протоколи.

Тема 17. Постанови суду першої інстанції

1. Поняття і види судових постанов.
2. Вимоги, яким повинно відповідати рішення суду.
3. Питання, які вирішує суд при ухваленні рішення.
4. Вимоги, яким повинно відповідати рішення.
5. Виправлення недоліків рішення судом, що його постановив.
6. Негайне виконання, визначення порядку виконання, відстрочка і розстрочка виконання рішення.
7. Набрання рішення законної сили, значення і правові наслідки законної сили рішення суду.
8. Ухвали суду першої інстанції.

Тема 18. Заочний розгляд цивільної справи

1. Поняття заочного розгляду справи та його особливості.
2. Заочне рішення та його перегляд.

Тема 19. Окреме провадження

1. Суть і значення окремого провадження.
2. Особи, які беруть участь у справах окремого провадження.
3. Справи, що розглядаються судом в порядку окремого провадження.
4. Процесуальний порядок розгляду справ окремого провадження.
 - обмеження цивільної дієздатності фізичної осіб, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи;
 - надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності;
 - визнання фізичної особи безвістно відсутньою або оголошення її померлою;
 - усиновлення;
 - встановлення фактів, що мають юридичне значення;
 - встановлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі.

Тема 20. Апеляційне провадження

1. Поняття, значення, завдання апеляційного провадження.
2. Право, строки, об'єкти апеляційного оскарження. Апеляційна скарга і апеляційне подання.
3. Підготовка справи до апеляційного розгляду.
4. Розгляд справи апеляційною інстанцією. Межі розгляду справи.
5. Повноваження апеляційної інстанції. Підстави для скасування чи зміни рішення або ухвали суду першої інстанції.

Тема 21. Касаційне провадження

1. Суть, значення і завдання касаційного оскарження.
2. Право касаційного оскарження. Порядок і строки його здійснення.
3. Процесуальний порядок розгляду справи в касаційній інстанції: підготовка справи до розгляду, розгляд справи, повноваження касаційної інстанції.
4. Рішення і ухвали суду касаційної інстанції, їх зміст і порядок постановлення.

Тема 22. Провадження по перегляду в зв'язку з винятковими обставинами і нововиявленими обставинами

1. Поняття та особливості провадження у зв'язку з винятковими обставинами.
2. Підстави для перегляду у зв'язку з нововиявленими обставинами судових рішень і ухвал суду.
3. Процесуальний порядок перегляду у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Тема 23. Звернення судових рішень до виконання

1. Поняття і значення стадії звернення судового рішення до виконання.
2. Рішення, які звертаються до примусового виконання і виконавчі документи.
3. Судовий контроль за виконанням судових рішень.
4. Поворот виконання.

Тема 24. Міжнародний цивільний процес

Завдання для самостійної роботи:

1. Розкрити поняття міжнародного цивільного процесуального права.
2. Схарактеризувати джерела міжнародного процесуального права.
3. Визначити правовий статус іноземців у цивільному процесі України.
4. Схарактеризувати докази і доказування у справі.
5. Схарактеризувати визнання і виконання рішень іноземних судів в Україні.

Тема 25. Відновлення втраченого судового провадження

Завдання для самостійної роботи:

1. Схарактеризуйте відкриття справи про відновлення втраченого судового провадження.
2. Схарактеризуйте розгляд справи про відновлення втраченого судового провадження.

9. Теми лабораторних робіт

Не передбачено навчальним планом

10. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна	Заочна
1	ТЕМА 1. Поняття, завдання і джерела цивільного процесуального права України	4	6
2	ТЕМА 2. Принципи цивільного процесуального права	4	6
3	ТЕМА 3. Цивільні процесуальні правовідносини	4	6
4	ТЕМА 4. Сторони в цивільному процесі	4	6
5	ТЕМА 5. Треті особи в цивільному процесі	4	6
6	ТЕМА 6. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб	3	6
7	ТЕМА 7. Представництво в цивільному процесі	3	6
8	ТЕМА 8. Інші учасники цивільного процесу	3	6
9	ТЕМА 9. Цивільні процесуальні строки	3	5
10	ТЕМА 10. Витрати по провадженню цивільних справ. Санкції цивільного процесуального права	3	5
11	ТЕМА 11. Підвідомчість і підсудність цивільних справ	3	5

12	ТЕМА 12. Докази і доказування в цивільному процесі	3	5
13	ТЕМА 13. Наказне провадження	3	5
14	ТЕМА 14. Відкриття провадження у цивільній справі	3	4
15	ТЕМА 15. Провадження у справах до судового розгляду	3	5
16	ТЕМА 16. Судовий розгляд цивільних справ	3	5
17	ТЕМА 17. Постанови суду першої інстанції	3	5
18	ТЕМА 18. Заочний розгляд цивільної справи	3	4
19	ТЕМА 19. Окреме провадження	3	4
20	ТЕМА 20. Апеляційне провадження	3	4
21	ТЕМА 21. Касаційне провадження	2	5
22	ТЕМА 22. Провадження по перегляду в зв'язку з винятковими обставинами і нововиявленими обставинами	2	5
23	ТЕМА 23. Звернення судових рішень до виконання	3	6
24	ТЕМА 24. Міжнародний цивільний процес	3	6
25	ТЕМА 25. Відновлення втраченого судового провадження	3	6
Усього годин		78	132

11. Завдання для самостійної роботи

Тема 1. Поняття, завдання і джерела цивільного процесуального права України

1. Підготувати письмове повідомлення з теми: “Види судочинства в цивільному процесі”.

Тема 2. Принципи цивільного процесуального права

1. Підготувати письмове повідомлення з теми: “Співвідношення принципів диспозитивності та змагальності у цивільному процесі”.
2. Письмово розв’язати:

Задача №1

Усманов тривалий час перебував у шлюбі з Савченко. Від цього шлюбу народився син. Оскільки Усманов залишив сім'ю і відмовився утримувати дитину, Савченко подала позов про розірвання шлюбу і стягнення аліментів.

Усманов не володіє українською мовою, якою введеться провадження у суді, а знайти перекладача не вдалося. У зв'язку з цим Савченко за згодою відповідача погодилася бути перекладачем. З приводу чого Усманов заявив клопотання, щоб вона здійснювала обов'язки перекладача.

Яке рішення з приводу клопотання має прийняти суд? Хто може бути перекладачем у судовому розгляді справи?

Задача №2

Під час розгляду позову Гурая до підприємства «Квант» про стягнення винагороди за винахід представник відповідача враховуючи те, що винахід є державною таємницею, заявив клопотання про слухання справи у закритому засіданні. Спростовуючи цю заяву позивач просив суд витребувати і ознайомитися з переліком даних, що складають державну таємницю, оскільки його винахід не має нічого спільного з цим переліком.

Суд відхилив це клопотання, розглянув справу у закритому судовому засіданні, постановив рішення, заявивши сторонам, що оскільки справа розглядалася у закритому засіданні, з текстом рішення можуть ознайомитися тільки сторони.

Чи законні дії суду?

Задача №3

Під час розгляду справи суддя районного суду захворів. У зв'язку з цим він доручив судді сусіднього районного суду, який раніше працював у цьому ж суді, закінчити розгляд справи.

Чи законні дії судді?

Тема 3. Цивільні процесуальні правовідносини

1. Підготувати письмове повідомлення на тему: “Суд як об’єкт цивільних процесуальних правовідносин”.

Тема 4. Сторони в цивільному процесі

Письмово розв’язати:

Задача №1

Комаров пред’явив позов до 15-річного Бурчака про стягнення 30 грн., які він йому позичив. Дядько Бурчака пред’явив зустрічний позов від імені Бурчака до Комарова про повернення фотоапарата племіннику, оскільки він його добровільно не повертає.

Суддя постановив ухвалу про відмову в прийнятті позовних заяв як від Комарова, мотивуючи тим, що він пред’являє позов до неієздатного, так і від Бурчака, оскільки він не має довіреності на ведення справи.

Чи відповідає ухвала судді вимогам закону?

Задача №2

У зв’язку з тим, що наймачі жилого приміщення Денисов та його дружина систематично порушували правила співжиття (пиячили, вчиняли сварки, ображали сусідів), інші наймачі жилого приміщення Беленчук та Білий, які проживають у цій же квартирі, пред’явили позов про виселення подружжя Денисових.

Чи буде в даному випадку процесуальна співучасть?

Чи може у цій справі брати участь житловий орган і яке буде його процесуальне становище?

Задача №3

Володько звернувся до суду з позовом до Голубця про стягнення шкоди, заподіяної ушкодженням здоров’я. В позовній заяві він зазначив, що Голубець керуючи належним підприємству “Квант” автомобілем, вчинив на нього наїзд під час його руху на мопеді. Внаслідок цієї події він тривалий час лікувався, частково втратив працездатність, його заробіток зменшився, крім того, належний йому мопед став непридатним до експлуатації. У зв’язку з цим він просив стягнути з Голубця вартість придбаних для лікування ліків, різницю в заробітній платі та вартість мопеда.

Розглядаючи справу суд дійшов висновку, що належним відповідачем є не Голубець, а власник автомобіля (підприємство) і оголосив Володьку про необхідність заміни неналежного відповідача належним, на що Володько згоди не дав. У зв’язку з цим суд провадження по справі закрити за відсутністю у позивача права на позов.

Які порушення закону допущені при розгляді справи?

Визначте процесуальне становище осіб, що повинні брати участь у справі.

Задача №4

Підприємство пред’явило позов до Дем’яненка про виселення з належного підприємству будинку на період капітального ремонту будинку. При підготовці справи до розгляду суддя роз’яснив представнику заводу про обов’язкове притягнення до участі в справі членів сім’ї наймача.

Чи є в даному випадку обов’язкова співучасть і на чийй стороні ?

Чи має право дружина Дем’яненка та інші члени сім’ї заперечувати проти позову про виселення, якщо Дем’яненко визнає позов?

Задача №5

Синько на прохання свого товариша Волошка позичив для нього у Рикова 1600 гривень строком на 6 місяців. Після спливу цього строку Риков пред’явив позов до Синька про повернення боргу. Останній позов не визнав і просив притягнути до участі в справі Волошка, оскільки саме він порушив права позивача.

В якості кого може брати участь у справі Волошко?

Тема 5. Треті особи у цивільному процесі

Розв'язати письмово:

Задача №1

Горовенко після смерті батька одержав житловий будинок. Згідно заповіту він повинен передати у довічне користування одну кімнату цього будинку Шило. Після прийняття спадщини Горовенко подав позов про виселення з будинку наймачів Шкуренка і Зубова. Під час судового розгляду Шило звернулася до суду з проханням допустити її до участі у справі як третю особу, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору на стороні позивача.

Чи повинен суд задовольнити цю вимогу?

Які у чинному законодавстві є підстави щодо участі третіх осіб, що не заявляють самостійних вимог на предмет спору?

Задача №2

Мале підприємство “Зоря” взяло в оренду у турбінного заводу частину заводських приміщень для свого виробництва. Після цього МП “Зоря” уклало договір суборенди з приватним підприємцем Шевченком, який використовував частину приміщень під склад. У результаті діяльності Шевченка ці приміщення були суттєво пошкоджені. Турбінний завод звернувся з позовом до Шевченка про відшкодування збитків.

Чи можна притягнути МП “Зоря” до участі у справі як третю особу на стороні позивача?

Задача №3

До суду звернулася Фурсова, яка у позовній заяві вимагала виселити з її квартири піднаймачів. Під час розгляду справи до суду з позовною заявою звернулася райдержадміністрація, на думку якої Фурсова без поважних причин тривалий час не проживає у квартирі і тому втратила право на житлову площу. Тому райдержадміністрація просила допустити її у справу як третю особу, що заявляє самостійні вимоги на предмет спору. Суд це клопотання задовольнив.

Чи правильні дії суду? До кого може подати позов райдержадміністрація?

Задача №4

Дитячий клуб “Юнацтво” подав позов до 14-річного Камурова Василя про відшкодування шкоди, заподіяної його майну. Суд визнав належними відповідачами в справі батьків Камурова. Під час судового засідання суд притягнув Камурова Василя до участі в справі, як третю особу, що не заявляє самостійних вимог на предмет спору на стороні відповідача.

Чи законні дії суду?

Тема 6. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб

Розв'язати письмово:

Задача №1

Прокурор міста подав в інтересах Чушкіна позов до Петренка про визнання недійсним договору дарування 1/25 частки житлового будинку та переведення прав і обов'язків покупця на Чушкіна, посилаючись на те, що цю угоду відповідач уклав з метою приховати договір купівлі-продажу і позбавити Чушкіна, як учасника спільної власності, права привілейованої частки в спільній власності на будинок.

Чи є підстави для порушення прокурором даної справи?

Задача №2

При розгляді справи щодо заяви прокурора району до Єршова про позбавлення батьківських прав прокурор у судові засідання не з'явився. Суд постановив ухвалу про розгляд справи без участі прокурора. Проте, під час судових дебатів у зал судового засідання з'явився помічник прокурора і заявив, що він буде брати участь у подальшому розгляді справи. Суд залишив заяву помічника прокурора без задоволення, посилаючись на те, що, по-перше, заява подана прокурором району і підтримати думку він може тільки

особисто, по-друге, помічник прокурора спізнився у судове засідання і не зможе дати обґрунтований висновок у справі.

Чи правильно вчинив суд?

Задача №3

Прокурор району подав позов про поновлення Ковальової на роботі і відшкодування на її користь заробітної плати за час вимушеного прогулу. При розгляді справи у суді Ковальова і представник відповідача уклали мирову угоду і попросили суд затвердити її. У судовому засіданні прокурор виступив проти затвердження судом мирової угоди, посилаючись на те, що він не брав участі в укладенні цієї угоди, хоча і подав позов в інтересах Ковальової.

Яке процесуальне становище прокурора, який пред'явив позов в інтересах інших осіб? Сформулюйте думки прокурора щодо можливості затвердження мирової угоди.

Задача №4

Петров подав позов до Петрову про передачу йому на виховання їх дворічної доньки. При підготовці справи до судового розгляду суддя вирішив притягнути до участі у справі орган опіки і піклування.

Чи правильні дії судді? В яких випадках закон передбачає обов'язкову участь у справі органів державного управління при розгляді спорів, що виникають із шлюбно-сімейних правовідносин, і яка мета їх участі?

Задача №5

Дитячий будинок звернувся до суду про позбавлення батьківських прав подружжя Зозулі щодо їх дочки, яка виховувалася в цьому будинку. Суддя відмовив у прийнятті заяви на тій підставі, що дитячий будинок не може бути позивачем, оскільки юридично не зацікавлений у результатах справи.

Чи законні дії суду? Хто має право на порушення справи про позбавлення батьківських прав?

Задача №6

Новіков перебував у шлюбі з Новіковою. Після народження дочки Новікова померла. Дитина перебувала на вихованні матері померлої. Новіков звернувся до суду з позовом про передачу йому на виховання дочки, мотивуючи це тим, що у нього є для цього всі умови, а дід та бабка не можуть дати їй належного виховання.

Кого суд повинен притягнути до участі у розгляді справи?

Тема 7. Представництво у цивільному процесі

Розв'язати письмово:

Задача №1

Прокурор району звернувся в суд з позовом про позбавлення батьківських прав Власова щодо неповнолітньої дочки.

До суду з позовом також звернулася Власова – мати дівчинки, яка у своїй заяві просила передати їй на виховання дочку. Вона також вказала, що позивачем по справі повинна бути вона, а не прокурор.

Визначте процесуальне становище осіб, які беруть участь у справі.

Яку участь у справі може брати Власова – мати дитини?

Задача №2

Мале підприємство “Зоря” звернулося з позовом до охоронця Зимова про стягнення з нього шкоди в сумі 54000 гривень, спричиненої пожежею, що виникла з його вини.

У суді інтереси позивача представляв бухгалтер малого підприємства в довіреності якого було зазначено, що йому доручено вести справу зі всіма правами позивача. В судовому засіданні він відмовився від позову і суд провадження у справі закрити.

Чи законна ухвала суду про закриття провадження у справі?

Визначте вид представництва.

Задача №3

У зв'язку з відрядженням Федоренко видав доручення на ведення справи адвокату. Однак він прибув у судове засідання особисто. Відповідач заявив клопотання про недопущення Федоренка до участі в справі, оскільки ведення справи він доручив адвокату. Суд відмовив у задоволенні клопотання. В апеляційній скарзі відповідач зазначив, що суд порушив його право на захист: на стороні позивача виступили дві особи, а він був один.

Чи законні дії суду?

Чи обгрунтовані доводи відповідача?

Тема 8. Інші учасники цивільного процесу

Розв'язати письмово:

Задача № 1

Під час розгляду в суді справи за позовом Симкова до Симкової про розірвання шлюбу, суд за клопотанням відповідачки викликав свідка-сестру Симакова. На пропозицію судді, дати показання щодо сімейних стосунків, які склалися між сторонами, сестра Симакова -Вербицька заявила, що вона не хоче псувати стосунки з братом, і тому відмовляється давати показання.

Яке рішення у зв'язку із зазначеною заявою має прийняти суддя? Хто за законом має право відмовитися від дачі показань?

Задача № 2

Гончаренко звернувся до суду з позовом до Васильєва про стягнення шкоди, завданої внаслідок пошкодження паркану біля будинку Гончаренка. Оскільки відповідач заперечував проти того, що він пошкодив паркан, Гончаренко просив викликати як свідків, трьох неповнолітніх 10,12 і 17 років, які за його твердженням бачили як Васильєв пошкодив паркан.

Чи можуть допитуватися в суді як свідки малолітні (до 14 років), які обставини має врахувати суд, вирішуючи питання, чи може малолітній бути допитаний як свідок?

Задача № 3

При підготовці справи до судового розгляду було призначено огляд речових доказів за місцем їх знаходження. Під час огляду речових доказів виникла необхідність зафіксувати деякі з них з допомогою фотознімків та скласти план двору будинку.

Кого може залучити суд для виконання зазначених дій?

Тема 9. Цивільні процесуальні строки

Розв'язати письмово:

Задача № 1

Районний суд постановив рішення, яким відмовив у позові Шилову. Рішення набрало законної сили 31 січня. Не погоджуючись з рішенням, Шилов 2 квітня направив касаційну скаргу з проханням скасувати рішення. У касаційній інстанції відмовили в прийнятті скарги, вказавши, що 2-місячний строк для касаційного оскардження, який встановлений ст. 325 ЦПК України Шилов пропустив. Останній не погоджується з відмовою і вважає, що, оскільки лютий має не 30, а 28 днів, він дотримався строку для оскардження рішення.

Чи законні доводи Шилова?

Задача №2

Суд постановив рішення про відмову Абраменку в позові про поновлення на роботі. Через два дні він захворів і лікувався у лікарні два місяці. Після того Абрамянко звернувся до юридичної консультації за консультацією щодо можливості оскарження судового рішення.

Складіть письмову відповідь адвоката.

Задача №3

Районний суд своєю ухвалою відмовив Александрову у прийнятті апеляційної скарги на рішення суду тому, що ним був пропущений встановлений законом строк.

Александров з ухвалою суду не погоджується і просить її скасувати. У скарзі він зазначив, що останній день звернення з апеляційною скаргою припав на неробочий день – субботу, він у понеділок о 20 годині направив апеляційну скаргу до суду через відділення зв'язку, оскільки в суді цей робочий день закінчився, а тому дотримався строку, який закінчувався у понеділок.

Чи має бути задоволена скарга Александрова?

Тема 10. Витрати по провадженню цивільних справ. Санкції цивільного процесуального права

Розв'язати письмово:

Задача № 1

Фещенко подав позов про зменшення розміру аліментів на 500 гривень щомісячно, які він сплачує за судовим рішенням на двох дітей. Його заробітна плата після усіх стягнень складає 3000 гривень.

Визначте розмір державного мита, яке повинен сплатити Фещенко.

Задача №2

Позивач подав позов про стягнення з відповідача 18000 гривень. Суд задовольнив позов частково у розмірі 16000 гривень. За ініціативою суду була проведена експертиза, вартість якої складала 400 гривень.

Як мають бути розподілені судові витрати між сторонами?

Задача №3

Задовольняючи позов Яковенко до Сизова про стягнення аліментів на утримання дочки суд стягнув з відповідача державне мито. Оскаржуючи судові рішення, відповідач зазначив, що при пред'явленні позову Яковенко була звільнена від сплати державного мита, а тому він не повинен його сплачувати.

Чи обгрунтована скарга відповідача і якщо вона безпідставна, то в якому розмірі стягується з нього державне мито?

Задача №4

Під час розгляду справи про визнання права власності на м'ясо, суд задовольнив клопотання про виклик в судове засідання 17-річного Іванова. На письмовий виклик, направлений судом, Іванов не з'явився. Які заходи процесуального примусу, у зв'язку з ухиленням від явки до суду застосовуються до свідків? Чи можуть вони бути застосовані у вказаному випадку?

Тема 11. Підвідомчість і підсудність цивільних справ

Розв'язати письмово:

Задача № 1

Директор заводу своїм наказом позбавив слюсара Рижкова премії, яка виплачувалася за підсумками роботи підприємства.

Рижков звернувся в юридичну консультацію за роз'ясненням порядку захисту свого трудового права щодо заробітної плати та стягнення премії.

Яку юридичну консультацію необхідно надати Рижкову щодо порядку захисту його прав?

Задача №2

Абримова одержала від сестри цінну бандероль. Після її відкриття з'ясувалося, що всі поміщені в ній речі промокли і стали непридатними.

Абримова звернулася до адвоката з проханням роз'яснити порядок захисту порушеного права і стягнення з поштового відділення вартості бандеролі.

Яку консультацію повинен надати адвокат?

Задача №3

Прохорова було засуджено районним судом у м. Донецьку і направлено для відбуття позбавлення волі в Луганську область. Організація, в якій він до засудження працював, звернулася до районного суду за місцем розташування колонії з позовом до Прохорова про стягнення одержаних і не повернутих ним матеріалів.

Чи правильно визначено підсудність справи?

Задача №4

Зінченко має намір звернутися до суду за місцем проживання з позовом до автопідприємства про компенсацію шкоди, заподіяної каліцтвом. Знайомий юрист роз'яснив йому, що позов необхідно пред'являти в суд за місцем розташування підприємства.

Визначіть підсудність зазначеного позову.

Тема 12. Докази і доказування в цивільному процесі

Розв'язати письмово:

Задача №1

Прудникова О.Г. звернулася з позовом до Степаненка Г.І. про встановлення батьківства дитини, яка народилася від їх спільного життя. До позовної заяви вона додала фотографії дитини і відповідача, вказуючи на те, що дитина має схожість із зображенням Степаненка в молодості.

Для підтвердження позову вона просила допитати в якості свідків її подруг Герасименко і Сердюк. Також вона просила прослухати магнітофонний запис її розмови з відповідачем під час якої він не заперечував свого батьківства. Крім того, в судовому засіданні вона просила суд оглянути дитину і встановити схожість її з відповідачем.

Визначте предмет доказування цього спору. Як визначається предмет доказування?

Чи можна вважати, що фотографії і магнітофонний запис є засобами доказування в цій справі?

Задача №2

Серьогіна звернулася з позовом до своєї племінниці Іванової про стягнення 2600 гривень боргу, пояснивши, що вона дала гроші в борг відповідачці для купівлі пальто, але розписки не взяла, оскільки сподівалася на родинні відносини, тільки після її скарги в органи внутрішніх справ племінниця в своєму письмовому поясненні визнала борг, але сплатила лише 600 грн.

У судовому засіданні відповідачка позов не визнала і пояснила, що не брала грошей в борг.

Рішенням районного суду в задоволенні позову відмовлено. На думку суду між сторонами не було укладено договору позики, про що свідчить відсутність письмових доказів.

Чи правильно вчинив суд?

Задача №3

Устинова подала позов до ліспромгоспу про стягнення шкоди, заподіяної смертю її чоловіка, який загинув під час заготівлі лісу.

У судовому засіданні позивачка пояснила, що під час лісозаготівлі падаюче дерево забило її чоловіка, смерть наступила через порушення відповідачем правил техніки безпеки.

Представник відповідача позов не визнав і пояснив, що груба необережність самого потерпілого – чоловіка позивачки стала причиною його смерті, оскільки він перебував під сосоною, яка могла впасти.

Визначіть предмет доказування. Як розподіляються обов'язки по доказуванню у цій справі? Які докази необхідно подати для розгляду цієї справи?

Задача №4

Кондратюка було засуджено до позбавлення волі із конфіскацією майна за крадіжку державного майна.

Його родич Василенко звернувся до суду з позовом про виключення автомобіля з акту опису майна, яке належало засудженому. На твердження позивача спірний автомобіль належить йому на праві приватної власності, а не Кондратюку. Місцевий суд в

задоволенні позову відмовив, мотивуючи тим, що вимоги Василенка тягнуть за собою ревізію вироку суду, який вступив у законну силу.

Чи правильні висновки суду?

Задача №5

Подаючи позов про поділ майна, Петришин просив суд негайно допитати свідка Косенка, який знаходиться у лікарні в тяжкому стані, і потребує серйозного оперування, розшукати грошовий вклад відповідачки у банках м. Києва, накласти арешт на кореспонденцію, що надходить до поштамту на ім'я відповідачки, оскільки вона одержує листи від свого знайомого з порадами, як ввести в оману суд і не дати можливості виграти процес.

Як повинен діяти суддя? Викладіть підстави, засоби і порядок забезпечення доказів.

Тема 13. Наказне провадження

Розв'язати письмово:

Задача №1

Слюсар підприємства "Мотор" Коржов, звернувся із заявою до суду для стягнення заробітної плати за січень і лютий місяці. Під час подання заяви він пояснив, що заробітну плату він не отримав тому, що бухгалтерією не враховано виконана ним робота у святкові та дні відпочинку. В якому провадженні може розглядатися заява Коржова?

Задача №2

Управління внутрішніх справ звернулося до суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення з Войтенка витрат на проведення за ухвалою суду розшуку останнього як боржника із сплати аліментів.

Скласти відповідну заяву і судовий наказ.

Тема 14. Відкриття провадження у цивільній справі

1. Підготувати письмове повідомлення на тему: "Зустрічний позов у цивільному процесі як процесуальний захист прав відповідача проти позову".
2. Розв'язати письмово:

Задача №1

Під час розгляду справи за позовом Медведчука до колишньої дружини Войтової про поділ будинку, Войтова в судовому засіданні пред'явила зустрічний позов про стягнення з неї на користь Медведчука грошової компенсації за належну йому частку в будинку, передачу їй будинку повністю, відмовивши в реальному його поділі. Відповідач проти одночасного розгляду обох позовів не заперечував, але суд відмовив у прийнятті зустрічного позову посилаючись на те, що Войтова пропустила строк його пред'явлення.

Чи правомірні дії суду? Чи може суд прийняти зустрічний позов такого змісту?

Задача №2

Районний суд, розглянувши спір між колишнім подружжям Шереніними про поділ будинку, постановив рішення згідно якого Шереніну виділена північна частина будівлі, а Шереніній з урахування малолітньої дитини південна частина.

Шереніна погодилася з таким варіантом поділу будинку, апеляційну скаргу на рішення суду не подавала. Через півроку вона подала до суду позов про поділ будинку, запропонувавши інший варіант його поділу, мотивуючи тим, що визначений судом варіант поділу її не влаштовує.

Суддя відмовив у прийнятті позовної заяви. Чи правомірні дії судді?

Задача №3

Розглянувши справу за позовом заводу «Вулкан» до Разіна про відшкодування шкоди, суд задовольнив позов.

Оскаржуючи рішення, Разін зазначив, що позов пред'явив і підтримував майстер цеху на підставі довіреності, яку підписав начальник цеху, хоча керівництво заводу претензій до нього не пред'являло.

Якою має бути ухвала суду апеляційної інстанції?

Тема 15. Проведення у справі до судового розгляду

Розв'язати письмово:

Задача №1

Визначте, які підготовчі дії необхідно здійснити після порушення таких справ:

а) за позовом Ларіної до Кошового про встановлення батьківства щодо дочки і про стягнення аліментів на її утримання;

б) за позовом Волкової до Семичасного про визнання його таким, що втратив право на житлове приміщення. В позовній заяві Волкова зазначала, що шлюб з Семичасним розірвано в лютому 2001 р. і з цього часу відповідач проживає в матері;

в) за позовом Юсупова до автогосподарства про відшкодування шкоди, заподіяної ушкодженням здоров'я. Позивач зазначав, що нещасний випадок з ним стався під час перебування його у відрядженні в іншому місті;

г) за позовом Селівона до кондитерської фабрики про поновлення на роботі. Позивач наголошував, що звільнений з роботи через скорочення штатів;

д) за позовом КСП «Зірка» до Куликова про стягнення вартості теляти, яке загинуло. В позовній заяві зазначалося, що відповідач відмовився відшкодувати шкоду, посиляючись на те, що йому не виплатили заробітної плати за січень-квітень.

Задача №2

Коновалов пред'явив позов до Коновалової про витребування майна, яке незаконно утримує відповідачка, в тому числі радіоприймача, золотої обручки, хутряної шапки і магнітофона. В позовній заяві він одночасно просив вжити заходи щодо забезпечення позову та звільнити його від сплати державного мита. У заяві свідками були зазначені Радіонов і Єгоров, які проживають в м. Миколаєві.

Ознайомившись з позовною заявою, суддя наклав резолюцію про звільнення від сплати державного мита позивача, доручив секретарю суду підготувати листа на адресу Миколаївського міського суду про допит свідків у порядку окремого доручення з приводу позовних вимог. Відповідачці також було надіслано листа, в якому пропонувалося принести зазначені позивачем речі до суду.

Оцінити правомірність дій судді.

Задача №3

Кулик пред'явив позов до Султанова про стягнення з нього вартості зіпсованого магнітофона, який він брав у тимчасове користування. Суддя виніс ухвалу про призначення судової експертизи для визначення дійсної вартості магнітофона до і після його пошкодження, а також про виклик відповідача на бесіду. Через три дні Кулик подав до суду заяву про відмову від позову, оскільки він з Султановим урегулював спір по суті.

Суддя виніс ухвалу про закриття провадження по справі. Чи правомірні дії судді?

Задача №4

Сидоріна пред'явила позов до підприємства «Сатів» про стягнення шкоди, заподіяної ушкодженням здоров'я. Позивачка просила розглянути справу в найкоротший строк. Суддя передав секретарю судового засідання розпорядження про призначення справи до розгляду на наступний день, у зв'язку з цим секретар зателефонувала у приймальню підприємства і повідомила про день розгляду справи.

Чи правомірні дії судді?

Задача №5

Колотова пред'явила позов до колишнього чоловіка про визнання права на половину будинку, який було придбано під час подружнього життя, та майна належаного особисто їй (телевізор, холодильник, музичний центр, меблі). Вона просила допитати в попередньому засіданні свідків Сердюка і Кретова, які підтвердять, що меблі, телевізор, холодильник і музичний центр були придбані нею до вступу в шлюб, коли вона не проживала з відповідачем. Крім цього вона просила викликати на попереднє засідання експерта для оцінки майна, про яке вона заявила позов. Як слід вирішити заяву позивачки?

Тема 16. Судовий розгляд цивільних справ

Розв'язати письмово:

Задача №1

Розглядаючи справу за позовом Вахтангова до ЛМК-4 про поновлення на роботі та стягнення заробітку за час вимушеного прогулу, суд на думку позивача допустив такі порушення закону:

1. Справу розглянув у службовому кабінеті, де не було присутніх, а не в залі судового засідання, де присутні змогли б оцінити як законність дій його керівництва при звільненні, так і законність дій самого суду.

2. Відмовив задоволити його клопотання про розгляд справи безпосередньо на підприємстві, чим позбавив його можливості допитати свідків, які відмовилися їхати до суду.

3. Відмовив йому в задоволенні заяви про забезпечення позову шляхом накладення арешту на службовий автомобіль директора підприємства, не постановивши про це ухвали, чим позбавив його права оскаржити такі дії.

4. Не задовольнив його клопотання про притягнення до участі в справі як співвідповідача керівника ПМК-4, який звільнив його з роботи.

Викладіть Ваші міркування з приводу думки позивача.

Задача №2

При розгляді справи за позовом Чиркова до Ришелюка про відшкодування шкоди, заподіяної пошкодженням автомобіля, у розмірі 200 грн. позивач заявив клопотання:

а) про допит у судовому засіданні очевидця дорожньо-транспортної пригоди, який проживає у м.Броварах;

б) про призначення повторної технічної експертизи, оскільки проведена експертиза його не задовольняє;

в) про забезпечення позову шляхом накладення арешту на належний відповідачу жилий будинок, розташований у Васильківському районі;

г) про розгляд справи протягом тижня, оскільки відповідач збирається виїхати за кордон у тривале відрядження.

Жодного із заявлених клопотань місцевий суд не задовольнив, а доручив місцевому суду м. Бровари допитати очевидця ДТП.

Чи правильні дії суду?

Задача №3

Прокурор звернувся до суду із заявою в інтересах інваліда I групи Самотіної про визнання договору дарування жилого будинку недійсним. Позовні вимоги ґрунтувалися на тому, що відповідач, скориставшись нагальною потребою Самотіної в грошах, змусив її укласти зазначену угоду і незаконно заволодів її будинком.

Після дослідження обставин справи суд оголосив про початок судових дебатів і надав слово прокурору. На зауваження прокурора про те, що першою в дебатах має виступати Самотіна як позивачка, головуєчий по справі роз'яснив, що оскільки позов заявлено прокурором, то вона взагалі не має права брати участі у дебатах. Після закінчення дебатів суд вийшов до нарадчої кімнати для постановлення судового рішення.

Чи правильні дії суду?

Задача №4

Розглядаючи цивільну справу за позовом Бойцової до Бойцова про стягнення аліментів на своє утримання до виповнення дитині одного року суд зазначив, що Бойцовій, яка перебуває в зареєстрованому шлюбі з відповідачем, всього 17 років і, як наслідок, вона не має цивільної процесуальної дієздатності.

У зв'язку з цим суд постановив ухвалу про залишення позову без розгляду.

Чи допущені судом порушення процесуального закону?

Задача №5

Прокурор в інтересах Олещук пред'явив в суді позов до Лисенко і Душук про відшкодування шкоди, спричиненої їх неповнолітніми дітьми.

У процесі розгляду справи прокурор надіслав заяву про закриття провадження в справі у зв'язку з відмовою підтримувати пред'явлений ним позов.

У судове засідання, де розглядалася заява прокурора, позивачка Олещук не з'явилася, хоча про місце і час розгляду справи була повідомлена у встановленому законом порядку.

Адвокат, який представляв інтереси Олещук заявив, що він також відмовляється від позову, оскільки відмова прокурора від позову означає безперспективність справи для позивачки.

Суд постановив ухвалу про закриття провадження в справі.

В апеляційній скарзі на ухвалу місцевого суду Олещук просила ухвалу скасувати, посилаючись на те, що від позову не відмовляється, в суд не з'явилася через хворобу, підтвердженням чого є довідка лікарні; адвокат не мав повноважень на відмову від позову, строк виданої йому довіреності за цим повноваженням закінчився за два дні до судового засідання.

Чи підлягає скасуванню ухвала суду?

Тема 17. Постанови суду першої інстанції

Розв'язати письмово:

Задача №1

Яку постанову (рішення чи ухвалу) повинен винести суд під час розгляду таких заяв (скарг):

1. заяви відповідача Горобецького про передачу справи в суд за місцем його проживання;
2. заяви Іванової про накладення арешту на автомобіль у порядку забезпечення її позову до колишнього чоловіка Іванова про поділ спільного майна;
3. заяви Коробко про відстрочку виконання рішення;
4. заяви Бойко про участь в процесі в якості третьої особи без самостійних вимог на предмет спору на стороні відповідача;
5. заяви підприємства «Чайка» до Мамсурова про виселення без надання іншого жилого приміщення.

Задача №2

Чи правильно викладено резолютивну частину рішення суду:

1. “Просити директора заводу «Електрон» поновити Коліхова на роботі і стягнути в його користь 600 грн. за вимушений прогул. 600 грн., присуджених із заводу на користь Коліхова, стягнути з особи, винної в незаконному звільненні”;

2. “Поділити спільно нажите майно Вербенко М. і Вербенко А. вартістю 35000 грн. в рівних долях, виділивши Вербенко А. меблі, пральну машину, холодильник, телевізор, а Вербенко К. - автомашину марки «Volvo», фотоапарат”.

Задача №3

Місцевий суд задовольнив позов Можайського до заводу про стягнення 18000 гривень одноразово і 1240 гривень щомісяця в порядку відшкодування шкоди, завданої позивачу каліцтвом на виробництві (справа розглядалася за місцем проживання відповідача).

До вступу рішення в законну силу Можайський звернувся в місцевий суд за місцем свого проживання із заявою про звернення рішення до негайного виконання, оскільки на даний момент він став інвалідом першої групи, пенсія у нього невелика, а на утриманні у нього троє дітей і мати похилого віку.

Суддя постановив ухвалу про залишення заяви без розгляду на тій підставі, що рішення оскаржено відповідачем.

Чи допущені порушення закону?

Задача №4

Заслухавши виступи в судових дебатах, суддя, який розглянув справу, видалився в нарадчу кімнату для постановлення рішення. Через 2 години суддя вийшов із нарадчої кімнати і оголосив, що у відповідності з ст. 209 ЦПК України проголошення рішення, відкладено на два дні.

Чи допущені порушення закону?

Тема 18. Заочний розгляд цивільної справи

1. Підготувати письмове повідомлення на тему: “Виникнення та еволюція заочного провадження в цивільному процесі”.

Тема 19. Окреме провадження

Розв’язати письмово:

Задача №1

Тимохіна звернулася в суд із заявою про визнання її сина недієздатним. У заяві вона зазначила, що у нього душевне захворювання, яке, зокрема, стало причиною вчинення ним злочину, але він не був притягнутий до кримінальної відповідальності, а до нього були застосовані заходи медичного характеру - примусове лікування. Суд розглянув заяву з участю заявниці, прокурора, який вбачав необхідність визнати сина Тимохіної - недієздатним, і лікаря психіатричної лікарні, який пред’явив суду довідку про те, що син Тимохіної перебуває в лікарні і страждає душевних захворюванням. На підставі ухвали місцевого суду, згідно якої Бондаренко був звільнений від кримінальної відповідальності і направлений на примусове лікування, суд постановив рішення про задоволення заяви Тимохіної.

Чи були допущені по справі помилки? Вкажіть склад осіб, які повинні брати участь у розгляді цієї справи?

Задача № 2

Із заявою про визнання її чоловіка Власов А. безвісно відсутнім звернулась гр. Власова, яка обгрунтувала своє звернення до суду відсутністю чоловіка понад один рік та бажанням укласти новий шлюб.

Які дії судді в цьому випадку?

Які правові наслідки наступають в разі появи громадянина, якого визнано безвісно відсутнім або оголошено померлим?

Задача №3

До суду із заявою про визнання чоловіка обмежено дієздатним звернулась громадянка Павлова С.П., яка в заяві стверджувала, що останній став ходити до секти і з цього моменту не дає грошей на утримання двох неповнолітніх дітей, заповіт на будинок та автомобіль написав на ім'я керівника їх секти. Такими діями він поставив свою сім'ю в тяжке матеріальне становище.

Яке рішення має прийняти суддя?

Тема 20. Апеляційне провадження

Розв’язати письмово:

Задача №1

Підприємство звернулося в суд з позовом про виселення подружжя Горенко з неповнолітніми дітьми з будинку, який належить їм на праві приватної власності, у зв’язку із відведенням земельної ділянки цьому підприємству. Місцевий суд позов задовольнив.

Рішення оскаржила мати Горенка – Пікалюк на тій підставі, що не бажає проживати з невісткою у квартирі, яка одержана ними у зв’язку із знесенням будинку. У апеляційній скарзі вона також зазначила, що суд необгрунтовано не залучив її до участі в справі, не викликав у судові засідання і не вислухав її заперечення по суті спору. Суддя прийняв апеляційну скаргу Пікалюк і направив справу в апеляційну інстанцію.

Чи правомірні дії судді?

Задача №2

Рішення місцевого суду за позовом виконкому міської ради про виселення Копиленка, оскаржив помічник прокурора. Суддя відмовив у прийнятті скарги, мотивуючи це тим, що вона повинно бути подано і підписано прокурором.

Помічник прокурора району після цього направив свою скаргу безпосередньо до апеляційного суду. Вона була прийнята і справу призначено до слухання в суді апеляційної інстанції.

Чи правильні дії: судді місцевого, апеляційного суду і помічника прокурора району? За яких умов помічник прокурора має право оскаржити рішення суду?

Задача №3

Суд задовольнив позов Журавльової до Журавльова про розірвання шлюбу. У мотивувальній частині рішення суд вказав, що причиною розпаду сім'ї є систематичне зловживання відповідачем спиртними напоями, бійки і дебоші, які влаштовуються ним в сім'ї, неповага до дружини.

Журавльов подав апеляційну скаргу на це рішення, вказавши, що проти розлучення він не заперечує, але вважає неправильними мотиви, якими керувався суд, задовольняючи позов. Посилається разом з тим, що у справі немає ніяких доказів про зловживання ним спиртними напоями і неправильну поведінку в сім'ї. Суддя відмовив у прийнятті скарги, зазначивши в ухвалі, що Журавльов проти розірвання шлюбу не заперечує і по суті згідний із рішенням.

Чи правильні дії судді?

Задача №4

Чи можуть бути оскаржені наступні ухвали суду I інстанції:

- 1) Про забезпечення позову.
- 2) Про відмову в прийнятті позовної заяви.
- 3) Про закриття справи.
- 4) Про відмову в клопотанні долучити до справи докази.
- 5) Про відхилення зауважень на протокол судового засідання.
- 6) Про відмову в клопотанні притягнути до участі в справі третіх осіб без самостійних вимог на предмет спору.
- 7) Про відкладення розгляду справи.

Задача №5

У апеляційній скарзі відповідач Савченко посилається на те, що місцевий суд не дослідив усіх необхідних обставин справи, не допитав свідків Жовтяка і Ревенка, які знають істотні для вирішення заявленого до нього позову обставини. Яке рішення повинна прийняти апеляційна інстанція, яка визнає доводи скарги обґрунтованими

Чи вправі вона допитати вказаних у скарзі свідків і постановити нове рішення?

Тема 21. Касаційне провадження

Розв'язати письмово:

Задача №1

Рішенням місцевого суду позивача Сироту поновлено на роботі і стягнуто на його користь з підприємства "Маяк" 576 грн. заробітної плати за час вимушеного прогулу. Одночасно рішенням суду постановлено стягнути цю суму в порядку регресу на користь підприємства із заступника директора підприємства, оскільки суд визнав, що він видав наказ про звільнення Сироти з роботи.

Про таке рішення суду Василенко дізнався, коли воно набрало законної сили. Василенко подав касаційну скаргу, в якій вказав, що в судове засідання не викликався, з рішенням не згоден, оскільки підписав наказ про звільнення на підставі матеріалів, які подав відділ кадрів.

Чи буде скарга Василенка розглядатися у касаційному порядку? Хто має право на касаційне оскарження рішення і ухвали суду?

Задача №2

Відповідач у справі, вивчаючи рішення суду, яким з нього стягнуто на користь позивача 8000 грн. боргу, і протокол судового засідання, встановив, що рішення суду підписав суддя Войков, а справу розглядав суддя Воронько, прізвище якого оголошено у судовому засіданні. Рішення суду набрало законної сили, тому відповідач подав касаційну скаргу. В ній він вказує, що рішення постановлено безпідставно: – не було представлено письмових доказів про те, що він брав гроші у борг і суд виходив з показань свідків. Крім нього посилається на постановлення рішення незаконним складом суду. Просить скасувати рішення суду і постановити нове – про відмову в задоволенні заявленого позову.

Які підстави є для касаційного оскарження рішення? Як повинна вирішити справу касаційна інстанція?

Задача №3

Касаційна інстанція задовольнила касаційну скаргу відповідача Гальченка і рішення суду змінила. У касаційній ухвалі вказано: “Рішення місцевого суду змінити, суму, стягнуту судом з Шеремета зменшити на 250 грн., касаційну скаргу відповідача частково задовольнити”.

Чи правильно складено резолютивну частину ухвали?

Якщо у Вас є зауваження щодо наведеного формулювання, складіть резолютивну частину ухвали.

Тема 22. Проведення по перегляду в зв'язку з винятковими обставинами і нововиявленими обставинами

Розв'язати письмово:

Задача №1

Відповідно із рішенням місцевого суду Салін зобов'язаний сплачувати аліменти в сумі 150 гривень щомісяця на утримання батьків. Після набрання рішенням законної сили в сім'ї боржника народилась друга дитина, внаслідок чого погіршилося його матеріальне становище. Бажаючи зниження розміру аліментів, які стягуються з нього, Салін після народження дитини звернувся в апеляційний суд із заявою про перегляд рішення районного суду у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Як повинен діяти суд?

Задача №2

Рішенням місцевого суду було поділено між подружжя Івченко за позовом дружини майно. В рішенні зазначено про те, що із складу цього майна виключений запасний двигун до автомобіля “Москвич” через відсутність його в натурі. Пізніше цей двигун був виявлений у гаражі відповідача. Позивачка вважала, що половина вартості двигуна повинна бути стягнена з чоловіка на її користь, тому звернулася в суд із заявою про перегляд справи у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Ухвалою місцевого суду рішення суду змінено у зв'язку з нововиявленими обставинами і цією ж ухвалою за позивачкою визнано право власності на половину двигуна.

Чи є в цьому випадку підстави для перегляду рішення суду у зв'язку з нововиявленими обставинами? Які помилки допущені судом при розгляді заяви Івченко?

Якою судовою постановою вирішується питання про наявність підстав для перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами?

Тема 23. Звернення судових рішень до виконання

Розв'язати письмово:

Задача №1

Рішенням суду ухвалено стягнути з Вільченка на користь Корнаухова 1400 грн. визнати за останнім право на половину будинку і присудити йому дві кімнати площею 18 кв. м. і 14 кв. м., а також стягнути з Вільченка судовий збір, 310 грн. у держбюджет.

Визначити, які дії мають бути виконанні судом для звернення рішення до примусового виконання?

Задача №2

У зв'язку з виконанням рішення суду про стягнення з Климовича на користь ПМК-18, 4500 грн. і Оноприєнко 1800 грн., державний виконавець описав автомобіль "Вольво" і гараж, що належали боржнику. Боржник Климович вважає, що державний виконавець перевищив свої повноваження, оскільки описав майно, вартість якого значно більша розміру стягнення. Климович звернувся до юридичної консультації з проханням, надати письмове роз'яснення щодо можливості оскарження дій державного виконавця.

Надайте письмове роз'яснення?

Тема 24. Міжнародний цивільний процес

Завдання для самостійної роботи:

1. Розкрити поняття міжнародного цивільного процесуального права.
2. Схарактеризувати джерела міжнародного процесуального права.
3. Визначити правовий статус іноземців у цивільному процесі України.
4. Схарактеризувати докази і доказування у справі.
5. Схарактеризувати визнання і виконання рішень іноземних судів в Україні.

Тема 25. Відновлення втраченого судового провадження

Завдання для самостійної роботи:

1. Схарактеризуйте відкриття справи про відновлення втраченого судового провадження.
2. Схарактеризуйте розгляд справи про відновлення втраченого судового провадження.

12. Питання для підготовки до підсумкового контролю (екзамен)

1. Предмет, метод, функції і система цивільного процесуального права.
2. Джерела цивільного процесуального права і межі його дії.
3. Джерела цивільного процесуального права. Межі дії цивільного закону.
4. Поняття цивільного процесу, його завдання та стадії цивільного судочинства. Види проваджень.
5. Поняття та система принципів цивільного процесуального права.
6. Принципи цивільного процесу, закріплені в Конституції України.
7. Принципи цивільного процесу, закріплені законодавством про судочинство.
8. Принцип диспозитивності в цивільному процесі.
9. Принцип змагальності в цивільному процесі.
10. Поняття та елементи цивільних процесуальних правовідносин.
11. Підстави та передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин.
12. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин.
13. Склад суду. Підстави для відводу суду.
14. Особи, які беруть участь у справі, їх процесуальні права та обов'язки.
15. Зміст цивільних процесуальних правовідносин.
16. Об'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Зміст цивільних процесуальних правовідносин.
17. Поняття сторін у цивільному процесі, їх процесуальні права та обов'язки.
18. Процесуальна співучасть, її мета та види.
19. Неналежна сторона та порядок її заміни.
20. Процесуальне правонаступництво.

21. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги. Підстави і процесуальний порядок вступу в процес. Процесуальні права і обов'язки.
22. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог. Підстави і процесуальний порядок вступу в процес. Процесуальні права і обов'язки.
23. Підстави та процесуальні форми участі прокурора в цивільному процесі.
24. Підстави, мета, види та форми участі в цивільному процесі органів та осіб яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб.
25. Підстави та види судового представництва. Повноваження представника в суді.
26. Інші учасники судового процесу.
27. Поняття та види процесуальних строків, їх обчислення.
28. Зупинення, продовження, поновлення і переривання процесуальних строків.
29. Поняття та види судових витрат.
30. Судовий збір.
31. Розподіл та відшкодування судових витрат. Повернення судового збору.
32. Санкції цивільного процесуального права.
33. Поняття та види підвідомчості цивільних справ. Загальні правила визначення підвідомчості цивільних справ судові.
34. Поняття та види підсудності.
35. Територіальна підсудність цивільних справ.
36. Порядок передачі справа з одного до іншого суду. Наслідки порушення правил про підсудність.
37. Судове доказування. Поняття доказів і їх види.
38. Предмет доказування. Факти, які не потребують доказування.
39. Пояснення сторін і третіх осіб. Показання свідків.
40. Письмові та речові докази.
41. Висновок експерта. Порядок призначення експертиз.
42. Забезпечення доказів.
43. Наказове провадження.
44. Поняття позову та його елементи. Види позовів.
45. Право на пред'явлення позову та його реалізація.
46. Процесуальні засоби, що забезпечують відповідачу захист проти позову.
47. Відмова від позову, його визнання. Мирова угода.
48. Забезпечення позову.
49. Позовна заява, її форма і зміст.
50. Завдання, зміст і процесуальний порядок підготовки цивільних справ до судового розгляду.
51. Попереднє судове засідання. Його мета і порядок проведення.
52. Призначення справи до судового розгляду. Судові виклики і повідомлення.
53. Судове засідання. Порядок судового засідання.
54. Підготовча частина судового засідання.
55. Розгляд справи по суті як частина судового засідання з розгляду справи по першій інстанції.
56. Порядок постановлення і проголошення рішення суду.
57. Підстави і наслідки відкладення розгляду справи.
58. Зупинення провадження у справі.
59. Закінчення справи без винесення судового рішення.
60. Підстави і наслідки закриття провадження в справі.
61. Фіксування судового процесу.
62. Поняття і види судових постанов.
63. Зміст рішення суду.
64. Законна сила судового рішення. Об'єктивні і суб'єктивні межі законної сили рішення суду.

65. Виправлення недоліків рішення судом, який його постановив.
66. Ухвали суду першої інстанції.
67. Об'єктивні і суб'єктивні межі законної сили судового рішення.
68. Юридична природа окремого провадження. Справи, які розглядаються в порядку окремого провадження.
69. Особи, які беруть участь у справах окремого провадження. Процесуальний порядок розгляду справ окремого провадження.
70. Розгляд справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою.
71. Розгляд справ про обмеження цивільної дієздатності, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення дієздатності.
72. Розгляд справ про усиновлення.
73. Розгляд справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.
74. Розгляд справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення.
75. Розгляд судом справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі.
76. Розгляд судом справ про передачу бездоглядної нерухомої речі у комунальну власність та справ про визнання спадщини відумерлою.
77. Розгляд судом справ про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу та заяв про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку.
78. Суть, значення і основні риси апеляційного провадження.
79. Право апеляційного оскарження рішень і ухвал суду першої інстанції і процесуальний порядок його реалізації.
80. Підготовка справи до розгляду в апеляційній інстанції. Призначення справи до розгляду.
81. Розгляд справи судом апеляційної інстанції.
82. Повноваження апеляційної інстанції. Підстави для скасування та зміни рішення суду.
83. Ухвали і рішення суду апеляційної інстанції. Їх форма, зміст, порядок постановлення.
84. Суть і значення касаційного провадження. Його відмінності від апеляційного провадження.
85. Право касаційного оскарження рішень і ухвал суду та процесуальний порядок його реалізації.
86. Форма і зміст апеляційної та касаційної скарги. Процесуальний порядок розгляду касаційної скарги і касаційної справи судом касаційної інстанції.
87. Повноваження суду касаційної інстанції. Підстави для скасування та зміни рішень у справі.
88. Ухвала і рішення касаційної інстанції. Їх форма, зміст і порядок постановлення.
89. Процесуальний порядок провадження у зв'язку з винятковими обставинами.
90. Суть і значення перегляду рішень і ухвал суду в зв'язку з ново виявленими обставинами.
91. Процесуальний порядок перегляду справи у зв'язку з ново виявленими обставинами.
92. Підстави перегляду рішень і ухвал у зв'язку з нововиявленими обставинами.
93. Звернення судових рішень до виконання як стадія цивільного судочинства.
94. Рішення, які звертаються до примусового виконання і виконавчі документи.
95. Повноваження суду, пов'язані з виконавчим провадженням по примусовому виконанню рішень суду.
96. Поворот виконання рішення: підстави і порядок вирішення судом питання про поворот виконання.
97. Поняття та джерела міжнародного цивільного процесуального права.
98. Визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні.
99. Провадження з відновлення втраченого судового провадження.

100. Поняття судового наказу, підстави для його видачі та порядок і оскарження судового наказу.

13. Методи навчання

Методи навчання (гр. *methodos* – шлях пізнання, спосіб знаходження істини) – це впорядковані способи взаємопов'язаної, цілеспрямованої діяльності викладача й здобувачі вищої освіти, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань. Вони реалізуються через систему способів і прийомів та засобів навчальної діяльності.

Прийоми навчання – це складова методу, конкретні дії викладача і здобувачі вищої освіти, спрямовані на реалізацію вимог тих чи інших методів.

Засоби навчання – це різноманітні навчальні обладнання, що використовуються в системі пізнавальної діяльності (книги, письмове приладдя, лабораторні обладнання, технічні засоби тощо).

При викладенні курсу «Цивільне процесуальне право України» використовуються наступні методи навчання:

1) методи навчання за джерелами передачі і сприйняття інформації. За цією класифікацією виділяються методи: словесні, наочні, практичні, роботи з джерелами (книгою), відео метод.

Словесні методи: розповідь, бесіда, лекція.

Розповідь – це монологічний виклад навчального матеріалу. При викладенні цього курсу цей метод використовується рідко. Як правило, вона містить міркування викладача, аналіз фактів, подій, прикладів, тобто поєднується з поясненням матеріалу, який вивчається (для створення в уяві певного образу).

Пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого викладач розкриває сутність певного правового явища. Він ґрунтується не стільки на уяві, скільки на логічному мисленні з використанням попереднього досвіду здобувачі вищої освіти (досвід здобувачі вищої освіти з певної галузі знань).

Лекція – це метод, за допомогою якого викладач у словесній формі розкриває сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою.

Наочні методи: демонстрація, ілюстрація – це метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у натурі, динаміці.

Ілюстрація – метод навчання, за якого предмети і процеси розкриваються через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки, статистика тощо).

Практичні методи : вправи, практичне заняття, рольова гра.

Вправи. Суть методу полягає в тому, що здобувачі вищої освіти виконують багаторазові дії, тобто тренуються у застосуванні засвоєного матеріалу на практиці.

Практична робота спрямована на використання набутих знань у вирішенні практичних завдань із збірників завдань.

Робота з книгою є одним з найважливіших методів навчання. Головна перевага методу полягає в тому, що здобувачі вищої освіти має можливість багаторазово обробити навчальну інформацію в доступному для нього темпі та в зручний час (підручник, навчальний посібник, монографія, стаття тощо).

Структурний метод навчання за характером логіки пізнання: аналітичний метод, індуктивний метод, дедуктивний метод, продуктивний метод.

Аналітичний метод передбачає мисленевий або практичний розпад цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак.

Індуктивний метод – це шлях вивчення явищ від одиничного до цілого.

Дедуктивний метод базується на вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного.

Методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності: репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

Репродуктивний метод. Він має такі ознаки: 1) знання здобувачі вищої освіти пропонуються в готовому вигляді; 2) викладач не тільки повідомляє знання, а й пояснює їх; 3) здобувачі вищої освіти свідомо засвоюють знання, розуміють їх і запам'ятовують; 4) міцність засвоєння забезпечується багаторазовим їх повторенням (знань);

Метод проблемного викладу знань є перехідним від виконавчої до творчої діяльності (викладач створює проблемну ситуаційно і пропонує здобувачі вищої освіти її розв'язати).

Частково-пошуковий метод передбачає пошук здобувачі вищої освіти шляхів, прийомів і засобів розв'язання пізнавального завдання.

Дослідницький метод передбачає самостійне розв'язання здобувачі вищої освіти пізнавального завдання (без повідомлення знань).

14. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Цивільне процесуальне право України» використовуються такі методи оцінювання:

- для поточного контролю у вигляді: *усного та письмового опитування, фронтального опитування, доповідей, тестування, вирішення ситуаційних завдань, написання есе (рефератів), виконання індивідуальних завдань тощо.*

- для модульного контролю у вигляді: *письмової відповіді (теоретичні питання, тестування, вирішення ситуаційних завдань тощо).*

- для підсумкового контролю у вигляді *екзамену у формі письмової відповіді (теоретичні питання, вирішення ситуаційних завдань тощо).*

15. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.

- *модульний контроль* передбачає письмове виконання різних видів контрольних завдань.

- *підсумковий контроль* передбачає проведення екзамену або заліку.

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право України» є підсумковий контроль – екзамен.

16. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Для оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються контрольні заходи у формі поточного, модульного та підсумкового контролю знань у відповідності до «Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти».

Поточний контроль

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни. Оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти для дисципліни «Цивільне процесуальне право України» відбувається за такими рекомендованими балами:

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти	Кількість балів
Аудиторна робота	
Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач тощо	1-5
Тестування	1-5
Ділова гра, практичний кейс тощо	1-10
Інші види аудиторної роботи*	
Самостійна робота	
Реферат, есе тощо	1-10
Інші види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти (участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо); написання наукової статті, участь у конкурсах студентських робіт тощо)	1-10
Інші види самостійної роботи*	
Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-50

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються критерії у відповідності до «Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти».

Модульний контроль

Навчальна дисципліна «Цивільне процесуальне право України» передбачає виконання двох модульних контрольних робіт. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Цивільне процесуальне право України» оцінюється в **10 балів**. Максимальна сумарна кількість балів за модульний контроль складає **20 балів**.

Здобувач вищої освіти допускається до підсумкового контролю у разі набрання ним за результатами поточного та модульного контролю не менше **20 балів**.

Для визначення ступеня засвоєння (змістового модуля) навчальної дисципліни та контрольного оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються критерії у відповідності до «Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти».

Підсумковий контроль

Максимальна кількість балів за диференційований залік з початкової дисципліни «Цивільне процесуальне право України» складає **40 балів**.

Для визначення ступеня засвоєння навчальної дисципліни та контрольного оцінювання знань здобувачів вищої освіти за підсумковим контролем застосовуються критерії у відповідності до «Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти».

Підсумкова оцінка переводиться у національну систему оцінювання і шкалу ECTS згідно таблиці:

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА А ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для екзамену курсової роботи (проекту), практики	для заліку (диференційованого заліку)
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

17. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота - 60																									Само- стійна робота	Підсум- ковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T24	T25	10	40	100
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1			
Модульний контроль 1 - 20																											

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота - 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50	10	40	100

18. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Цивільне процесуальне право України» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- силабус;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- методичні вказівки до вивчення дисципліни;
- варіанти завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів;
- варіанти завдань для модульного контролю;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

19. Рекомендована література

Основна література до навчального курсу «Цивільне процесуальне право України»

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. – К.: Парламентське видавництво, 1996. –141 с.
2. Загальна декларація прав людини // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2003. – № 3.
3. Закон України від 21 квітня 1999 р. “Про виконавче провадження” // ВВР України. – 1999. – № 24. – Ст. 207.
4. Закон України від 29 листопада 2001 р. “Про визнання та виконання в Україні рішень іноземних судів” // ВВР України. – 2002. – № 10. – Ст. 76.
5. Закон України від 5 листопада 1991 р. “Про прокуратуру” // ВВР України. – 1991. – № 53. – Ст. 703.

6. Закон України від 7 лютого 2002 р. “Про судоустрій України” // ВВР України. – 2002. – № 27-28. – Ст. 180.
7. Постанови Пленуму Верховного Суду України із загальних питань судової діяльності та в цивільних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 252 с.
8. Цивільний процесуальний кодекс України. – К.: Парламентське видавництво, 2004. – 151 с.

Основна:

1. Soloviova A. Law: basic aspects: [textbook]. Vinnytsia, 2019. 80 p.
2. Soloviova A. Jurisprudence. Kyiv, Kyiv International University, 2019. 100 p.
3. Комаров В.В, Радченко П.І. Цивільні процесуальні правовідносини та їх суб'єкти. – К.: Либідь, 1991. – 206 с.
4. Комаров В.В. Цивільне процесуальне право України: практика застосування: Навчальний посібник. – Харків: Консум, 1993. – 256 с.
5. Штефан М.Й. Цивільне процесуальне право: Академічний курс. – К.: Ін Юре, 2005. – 622 с.

Додаткова:

1. Васильченко Н.М. Процесуальное положение ответчика в гражданском судопроизводстве, – Х.: Высшая школа, 1979. – 88 с.
2. Елисейкин П.Ф. Гражданское процессуальное правоотношение. – Ярославль, 1975. – 168 с.
3. Загоротько П.П., Штефан М.Й. Особи, які беруть участь у справі. – К.: Либідь, 1967. – 232 с.
4. Застосування судами цивільного і цивільного процесуального законодавства / За заг. ред. П.І. Шевчука. – К.: Либідь, 2002. – 395 с.
5. Ломоносова О.М. Перегляд цивільних справ у зв'язку з нововиявленими обставинами. – Л.: Видавництво Львівського університету, 1972. – 48 с.
6. Михеєнко М.М. та ін. Порівняльне судове право. К.: Либідь, 1993. – 325 с.
7. Омеляненко Г.М. Цивільне процесуальне право України: Курс лекцій (загальна і особлива частини). – К.: КиМУ, 2002. – 245 с.
8. Осокина Г.Л. Иск в теории и практике. – Томск, 2000. – 252 с.
9. Проблемы науки гражданского процессуального права / Под ред. В.В. Комарова. – Х.: Право, 2002. – 440 с.
10. Решетникова И.В. Курс доказательственного права в российском судопроизводстве. – М.: Норма, 2000. – 242 с.
11. Сибільов Д.М. Участь третіх осіб у цивільному судочинстві. – Х.: Право, 2001. – 352 с.
12. Тертишников В.І. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар. – Х.: Ксилон, 2006. – 448 с.
13. Тертышников В.И. и Тертышников Р.В. Формы защиты и осуществления субъективных прав. – Х.: Консум, 1999. – 175 с.
14. Тертышников В.И., Тертышников Р.В. Защита гражданских прав в суде. – Х.: Консум, 1998. – 186 с.
15. Треушников М.К., Шерстюк Б.М. и др. Особенности рассмотрения отдельных категорий гражданских дел. – М.: Норма, 1995. – 248 с.
16. Фурса С.Я. Окреме провадження у цивільному процесі України: Навчальний посібник. – К.: Вілбор, 1999. – 201 с.
17. Фурса С.Я. Окреме провадження як складова частина цивільного процесу: Практикум. – К.: Вілбор, 1998. – 96 с.
18. Фурса С.Я., Щербак С.В., Євтушенко О.І. Цивільний процес України. Проблеми і перспективи: Науково-практичний посібник. – К.: КНП, 2006. – 446 с.
19. Чупрун В.Д. Підготовка цивільних справ до розгляду. – К.: Софія, 1994. – 425 с.

20. Штефан М.И., Дрижчаная Е.Г., Гусев Е.В. Представительство граждан в суде. – К.: Либідь, 1991. – 331 с.
21. Штефан М.И., Омельченко М.П., Штефан С.М. Виконання судових рішень: Навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 318 с.

Міжнародно-правові документи

1. Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_048
2. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй від 24 жовтня 1970 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_569
3. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
4. Заключний акт Ради з безпеки та співробітництва в Європі від 1 серпня 1975 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_055
5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042
6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
7. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
8. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду від 26 червня 1945 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_010

Національне законодавство

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА НОРМАТИВНО - ПРАВОВИХ АКТІВ НА ЕЛЕКТРОННИХ НОСІЯХ ТА В ІНТЕРНЕТІ

1. Електронні бази законодавства України: Інфодиск: „Законодавство України” (нормативно-правова база українською мовою – понад 80 000 документів); ЛИГА: ЗАКОН; Нормативні акти України (НАУ); Парус-Консультант; Юрист + Закон.
2. Верховна Рада України – <http://www.rada.gov.ua>
3. Президент України – <http://www.president.gov.ua>
4. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>
5. Конституційний суд України – <http://www.ccu.gov.ua>
6. Рада Європи – <http://www.coe.int>
7. Європейський суд з прав людини – <http://www.echr.coe.int>
8. Український портал практики Європейського суду з прав людини – <http://www.eurocourt.org.ua>
9. Європейський Союз – <http://europa.eu.int/index-en.htm>
10. База законодавства ЄС - EUR-Lex – <http://europa.eu.int/eur-lex>